

EXPERIÈNCIA AUDIOVISUAL: EXTRAESCOLAR CURTMETRATGES ESCOLA EL CIM DE TERRASSA

En tot aquest text em referiré sempre en femení genèric a les **persones que fan el curs* (nois i noies adolescents) per incloure sempre els dos gèneres.

Objectius que es pretenen assolir:

- Proporcionar **eines audiovisuals** a les **persones que fan el curs* (nois i noies adolescents) perquè puguin utilitzar-les a la seva vida professional, quotidiana familiar i social.
- Posar els i les alumnes en contacte amb professionals del sector audiovisual perquè puguin aprendre directament de la seva feina.
- Situar-les davant d'esdeveniments socials que impulsi a les persones que fan el curs al lideratge. Presentacions davant de públic de la seva feina (conferències davant d'advocats i professors, tallers amb altres alumnes de cursos inferiors, i presentacions a festivals de cinema).
- Fer-les conscients de la realitat actual que vivim i fer entendre que ells i elles hi tenen molt a dir i a fer. Implicar-les en situacions socials reals problemàtiques perquè reflexionin i hi aportin solucions audiovisuals (bullying, violència de gènere, llei del menor, llibertat d'expressió, drets humans, consciència de les minories, respecte a la gent gran i pel medi ambient...)
- Ajudar-les a madurar i a créixer com a persones responsables, actives i implicades socialment.
- Crear productes audiovisuals (bàsicament curtmetratges) amb una doble funció positiva: és immensament pedagògic per a les persones creadores d'aquests productes (per l'experiència directa de l'aprenentatge a molts nivells que suposa per a elles crear de zero aquest producte) i pot ser útil per a altres persones (alumnes en general que veuran aquests curtmetratges, professores, psicòlegues, advocades i activistes dels drets humans que poden utilitzar lliurement aquests productes com a material pedagògic).

Context en què es desenvolupa:

Aquesta activitat es desenvolupa una part a l'interior de l'escola a una aula on disposem d'un projector i un espai per moure'ns que ens permet practicar exercicis d'interpretació i discutir visionats i guions. Però una altra gran part d'aquesta activitat la desenvolupem a l'exterior de les aules. Els rodatges d'exterior ens obliguen a buscar localitzacions primer, i a gravar imatges després en aquestes localitzacions. El context és bàsicament educatiu, però també de treball professional. Els i les alumnes decideixen lliurement fer aquesta activitat i li donen un gran valor afegit perquè el temps per fer-la el treuen del seu temps lliure. Per tant, consideren que estan treballant una sèrie de coneixements que els servirà com a persones i com a futurs treballadors/es. L'edat adolescent i propera a la joventut és un moment en el que la creativitat i l'opinió pròpia són difícils d'encabir en l'horari escolar, familiar o fins i tot de lleure. Dins d'aquesta activitat s'ofereix el context ideal per ser escoltades i per deixar espai lliure a la seva creativitat.

Descripció del treball tant des del punt de vista de la matèria objecte del treball com des de l'aplicació pràctica al centre educatiu.

El treball d'aquesta activitat de curtmetratges consisteix a posar en pràctica una sèrie de coneixements teòrics sobre l'audiovisual fins arribar a crear un curtmetratge. L'aplicació pràctica al centre educatiu es mesura en com reverteixen aquests coneixements a la resta d'assignatures. Per exemple, el fet d'haver de fer presentacions del treball davant de públic les ajudarà a fer presentacions de treballs a l'escola i també a futures feines; el fet de treballar amb un equip de rodatge les ajudarà a organitzar-se els treballs en grup a les diferents matèries, i també a la seva futura vida professional.

Descripció del cas concret del treball fet amb el curtmetratge "Black rainbow"*

**(aconsellem veure el curtmetratge abans de llegir aquesta descripció)*

A partir d'una experiència real d'una noia que assistia a la nostra activitat però que venia d'una altra escola va començar tot. Estava sent assetjada i estava vivint aquella **experiència de bullying** de manera que es veia afectada la seva autoestima, la seva feina escolar i la seva vida en general. Com a grup li vam oferir la nostra ajuda i escolta, però també vam decidir donar una resposta audiovisual al tema del bullying. Vam començar **reflexionant i debatent sobre el tema** i vam adonar-nos de la manca d'empatia que hi havia sobre aquesta problemàtica. També vam concloure que **una mateixa persona podia ser víctima i agressor**, i que això era bastant habitual. Per protegir-se de ser atacada, la víctima ataca a altres més dèbils que ell.

Després de la reflexió vam estar veient **curtmetratges sobre el bullying** i vam observar que tot era negatiu i dramàtic amb finals de suïcidi. Per això vam decidir donar-li la volta al tema i aportar solucions al problema a la nostra manera: a través de les imatges, la interpretació i la música.

Vam triar **cinc situacions típiques del bullying a les escoles** i vam oferir finals inesperats a les cinc situacions que patien les víctimes de bullying a través del surrealisme. No volíem un final dramàtic amb un suïcidi, volíem proposar sortides positives al problema.

La música la va fer expressament una alumna per a les imatges que vam muntar. Aquest procés també és molt interessant perquè això volia dir fer coincidir el ritme de les imatges amb la música. A través d'una partitura de piano, la nostra compositora va escriure també la partitura per a dos instruments més: el saxo alt i el violoncel.

El **Surrealisme** ens donava la clau perquè jugant amb les escenes reals i conegudes per a tothom donàvem un final on proposàvem alliberar la ment, emfasitzant les facultats imaginatives i crítiques de l'inconscient i l'assoliment d'un estat diferent de "més que" i més veritable que la realitat tangible i quotidiana: el "sur-real" que està per sobre de la realitat.

Per a molts surrealistes, aquesta cerca de transcendir la realitat tangible i d'assolir-ne una que incorporés els elements de la imaginació i l'inconscient s'ha

manifestat en l'intent de portar a terme una revolució personal, cultural, política i social, a vegades concebuda o descrita com una transformació completa de la vida mitjançant la llibertat, la poesia, i l'amor.

I això és el que vam fer a Black rainbow.

Per això sempre aconsellem veure el curtmetratge amb la ment oberta, no intentant entendre-ho tot, però sí deixant-nos portar per les emocions que ens generen les imatges, les cares dels protagonistes, els detalls, els objectes...

A través del curtmetratge volíem transmetre **valors**.

El valor de la **solidaritat** amb la víctima. Què fan en la primera versió els amics o coneguts de la víctima? El deixen de banda, no l'ajuden, marxen o simplement miren. Què fan en la segona versió? Ajuden, es solidaritzen. Si nosaltres fem pinya al voltant de les persones febles o que són atacades per altres que són més fortes o més grans... això canvia la situació. Per tant, el que volem és animar a la gent a solidaritzar-se amb la víctima, que l'agressor es quedi sol i s'adoni que el que fa no té cap sentit, que és ridícul el que fa. Fixem-nos en les cares que fan les noies que perseguien la noia de les trenes quan veuen els mims que la sostenen, o la dels nois de l'entrada de l'escola que no deixaven passar a un company quan els altres llencen els confetti i s'afegeixen a la festa de plantar cara als agressors, o com marxa l'agressora que li trenca les ulleres a la noia quan veu que gràcies a una amiga pot expressar que ja no li té por vessant la tinta negra.

Volíem visualitzar que quan s'ajuda al feble tothom hi surt guanyant: els que tiren confetti fan una acció divertida, els que ajuden a guanyar el pols fan una mateixa cosa original tots junts, el noi convida a ballar a la noia... La solidaritat et fa ser millor persona perquè has fet l'acció d'ajudar.

I el valor de la **rebel·lia** en el sentit positiu. Rebel·lar-se contra una situació que ens posa tristos, que ens anul·la com a persones com el bullying, la violència de gènere, la homofòbia contra les persones amb orientacions sexuals diverses. Tot això ens fa ser més petits, però no ho volem i per tant ens hem de rebel·lar i buscar ajuda si convé, no callar.

Per citar algun **aspecte tècnic** del curtmetratge volem valorar l'edició de les imatges. El blanc i negre i el color. Aquí vam aprendre com la forma ajuda al contingut a expressar les coses que volem dir. El blanc i negre ens dona més dramatisme a les escenes i el color ens aporta més alegria.

Un cop vam tenir fet el curtmetratge el vam penjar a Youtube, això va fer que algunes persones **activistes dels drets humans** el veiessin i ens proposessin fer tallers i xerrades sobre el tema tenint com a base el nostre producte audiovisual. Visitar escoles i participar a xerrades i conferències ha estat una altra activitat col·lateral del fet de realitzar l'activitat de curtmetratges.

Això fa que els alumnes d'aquesta activitat surtin de la seva pròpia escola i exportin aquesta manera de fer a les altres escoles. Per exemple, quan anem a fer tallers sobre

el bullying animem als i les alumnes que visitem a crear les seves pròpies històries que ajudin a fer entendre les situacions i a donar la volta a la realitat per buscar solucions.

També vam presentar aquest curtmetratge al **Festival FIC-CAT** internacional de cinema en català que es celebra a Roda de Berà cada any. Vam ser seleccionats i aquesta experiència va fer que haguéssim de presentar i defensar el nostre curt davant d'altres centres educatius en el marc del festival.

Metodologia i recursos

Per tal de desenvolupar aquesta activitat fem servir una metodologia i uns recursos.

El visionat

Anàlisi i crítica de les imatges i els continguts audiovisuals que ens impacten dia a dia (fem una selecció de diferents produccions audiovisuals: altres curtmetratges, treballs audiovisuals interessants com reportatges socials, anuncis, o entrevistes). En una societat com la nostra farcida i saturada d'impactes que ens arriben a través dels diferents suports (mòbils, tauletes, ordinadors, televisions...) és molt important aplicar filtres que ens aportin sentit crític. A través de l'anàlisi reflexionada de les imatges (a nivell de forma i contingut) podem imprimir en els i les alumnes aquest esperit de crítica en el sentit més positiu de la paraula.

El braimstorming

Aprenentatge de la metodologia de treball utilitzada pels guionistes (el braimstorming). Amb aquesta pràctica estem ensenyant que totes les idees són respectables, i que l'opinió i la creativitat de cada individu del grup és molt valuosa perquè... una gran idea de vegades sorgeix d'una idea esborrajada! És un espai de llibertat i bon humor on tothom hi pot dir la seva, on totes les idees són escoltades i on ensenyem a valorar moltíssim les aportacions de tothom.

El guió literari i tècnic

Coneixement de l'escriptura d'una trama i uns diàlegs (el guió literari). Això proporciona de manera pràctica l'oportunitat de redactar un text nou, creat per elles i que serà posteriorment interpretat. Per tant, la llengua i la seva utilització esdevé una eina molt interessant per a elles.

Coneixement del llenguatge audiovisual (el guió tècnic de realització de les imatges). Aprendre a dominar aquest llenguatge a nivell tècnic les ajudarà a entendre millor qualsevol producte audiovisual que tinguin davant seu. On està situada la càmera, per què emfasitzarem millor un moment intens d'interpretació si fem un primer pla que no pas si fem un pla general, etc etc.

La interpretació

Pràctica de les tècniques interpretatives (la interpretació). El treball d'actors i actrius davant de la càmera. Treballem la vocalització i l'entonació de la veu, i el gest del cos per donar la màxima qualitat al producte final. La posta en escena de les idees pròpies que sorgeixen del grup és una manera d'ajudar a fer concentrar les seves ments en un

text i en una interpretació que fa treballar les emocions, la part més artística del seu ésser.

El rodatge

Organització del treball en equip: el rodatge. Fer un pla de rodatge on tothom qui hi treballa sigui una peça d'un engranatge que ha de funcionar bé perquè es pugui assolir l'objectiu final, produeix una complicitat entre els i les alumnes única. Cada feina és útil i necessària. Aquesta reflexió serà molt útil també per a les seves vides laborals. El temps que dedicarem a cada escena, la localització, la coherència temporal de les imatges, la inclusió d'escenes no previstes, i els moments màgics fan que totes les persones implicades en un rodatge vegin que estan fent una activitat que transcendirà el moment present i que recordaran tota la seva vida.

L'edició

Editar les imatges segons el guió establert a través d'un programa d'edició implica hores de treball a l'ordinador i un gust per a les imatges i la seva combinació que és tot un art. Hi ha alumnes que mostren una facilitat innata per fer aquesta feina.

La música

Tenim la sort de disposar de talent musical a l'activitat de curtmetratges. Una alumna és compositora i intèrpret de piano, i dos alumnes més toquen instruments musicals. És per això que totes les nostres produccions audiovisuals tenen banda sonora original. Treballar la música, el fet de poder crear-la específicament per a les imatges que hem enregistrat aporta un plus de qualitat i de creativitat espectacular.

El tràiler

Fer un tràiler implica una gran capacitat de resum, de selecció d'imatges i paraules que atrauen la nostra atenció. A través de les diferents tècniques d'edició d'imatges es tracta d'aconseguir aquesta atenció per part de la persona que veu el tràiler.

El contacte amb les localitzacions

Triar els espais adequats per a cada història o acció és una feina que atrau als i les alumnes de manera especial. Treballem el fet que cadascú pot proposar un espai que li aportï veracitat o sentit artístic a la història que es vol explicar.

De totes aquestes activitats que hem explicat fins ara algunes són col·lectives i altres les assignem individualment. Com a professorat veiem qui té més facilitat per fer una cosa o altra (especialització). Per exemple: el visionat d'imatges i el brainstorming són col·lectives, però fer d'actor o actriu, editar imatges o escriure uns diàlegs són feines que assignem individualment o en parelles.

El treball amb professionals

Per tal de realitzar aquesta activitat de curtmetratges utilitzem professionals en actiu que ens fan masterclass pràctiques per als i les alumnes. El fet de veure-les treballar i que ens ensenyin a fer-ho com elles afegeixen professionalitat al nostre producte. Càmera i edició, i fotografia són els aspectes tècnics que podem aprendre de les

persones professionals que regalen el seu temps perquè els i les alumnes puguin aprendre directament d'elles.

Els concursos

Participar en concursos, mostres i festivals ens porta a creure en el producte que fem, a defensar-lo amb arguments davant de jurats i altres alumnes. Hem participat en diferents concursos on hem estat seleccionats i on hem pogut aprendre veient altres propostes diferents i altres maneres de treballar. Acceptar derrotes, gestionar els èxits i reconèixer la bona feina que fan les altres persones fa créixer i madurar els i les alumnes.

Les conferències: aplicació pràctica de l'experiència del curtmetratge

L'elaboració del curtmetratge Black rainbow ens ha portat a participar en conferències i tallers. Organitzadores de conferències i mestres han vist que el nostre producte servia per analitzar la situació del bullying i oferir solucions des del punt de vista dels mateixos alumnes i des del punt de vista del treball audiovisual. Hem participat fent tallers i conferències parlant de l'experiència del nostre curtmetratge i alhora escoltant les veus dels i de les alumnes o de les persones professionals del món dels drets humans. Una experiència molt positiva per a les creadores de curtmetratges de la nostra activitat.

Especificació de les aplicacions que té el treball en el sistema educatiu.

Tal com ja he mencionat als altres apartats anteriors: l'audiovisual aporta moltíssimes estructures mentals interessants per a l'educació.

- Treball en equip
- Lideratge, iniciativa pròpia
- Creativitat
- Esperit crític i d'anàlisi
- Consciència social
- Implicació amb l'actualitat

A través dels diferents estadis i moments del procés creatiu que aporta fer un curtmetratge el sistema educatiu es veu reforçat en general perquè li aporta mètode i experiència i l'individu es veu implicat com a actor social valorat.